

İnformatika fənninin tədrisinin forma və metodları.

Təlim metodları. İnformatikanın tədrisində digər fənlərin tədrisində istifadə edilən metodlar tətbiq edilir. Lakin bu metodların tətbiqinin bəzi özünə- məxsus xüsusiyyətləri vardır.

Metodların seçilməsi və düzgün tətbiqi müəyyən üsulların seçilməsini tələb edir. Y.K. Babanskinin fikrincə, informatikada metodlar seçilərkən onun kibernetik əsaslarının olduğu nəzərə alınmalıdır. Bu nöqteyi-nəzərdən üç qrup metodlar ayırd edilir: [15, s.93-100]

- Tədris işinin təşkili və həyata keçirilməsi üçün istifadə edilən metodlar;
- Tədrisdə stimullaşdırma və motivasiyaya sövq edən metodlar;
- Nəzarət və özünənəzarət metodları.

Bu qrupların hər biri altqruplardan ibarətdir.

Onlardan bir neçəsini nəzərdən keçirək.

İzahedici-illüstrativ metodlar. Bu metod materialın şagirdlərə hazır şəkildə verilməsini (illüstrasiya) və müəllim tərəfindən onun şagirdlərə tam izahını tələb edir. Məsələn, kompüterin yaddaş qurğularının izah edilməsi zamanı müəllim bu metodlardan istifadə edə bilər.

Reproduktiv metodlar. Bu metodlar yuxarıda adı çəkilən metodlardan onunla fərqlənir ki, onlar dəfələrlə çalışmalar həlli vasitəsilə təkrar edilir və şagirdlərə bu formada mənimsədilir. Bu metodlar sayəsində şagirdlər klaviatura ilə işi öyrənir, kompüter vərdişlərinə yiyələnir.

Evristik metod yeni biliklərin axtarışı ilə müəyyən edilir. Müəllim tərəfindən biliyin bir qismi şagirdlərə hazır verilir, bir qismini isə şagirdlər özləri tapır.

Tədqiqat metodunun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, müəllim tapşırığı izah edir, bu sırada şagirdlər müstəqil şəkildə bəzi faktları özləri aşkar edirlər. Məsələn, məntiq bölməsinin tədrisində müəllim şagirdlərə tapmacalar düzəltmək tapşırığını verir və şagirdlər əvvəlcə verilmiş tapmacaların cavablarını tapır, sonra isə özləri tapmaca düzəldir.

Müəllimin şərh tədris materialının ətraflı

izahıdır. Bu metoddan bəzi mövzuların izahında, məsələn, kompüter texnologiyaların inkişafı tarixi, virusların təsnifatı və s. istifadə edilir.

Söhbət – müəllim və şagirdlər arasında qarşılıqlı sual-cavaba əsaslanır. Məsələn, informasiya anlayışının izahını qarşılıqlı sual-cavab əsasında vermək olar.

Əyani təlim metodları – yüksək keyfiyyəti təmin edən və praktik vərdişlərin formalaşdırılmasına yönəldilən metodlardır.

Didaktik oyunlar – öyrənilən obyekt, hadisə və prosesin modelləşdirilməsi məqsədilə tətbiq edilir. Oyun şagirdi əməyə və təlimə hazırlayır.

Problemlı təlim metodu – şagirdlərin məntiqi təfəkkürünün inkişafına təkən verir. Problem o zaman yaranır ki, ziddiyyət olsun. Ziddiyyətin həll edilməsi problemlı təlim metodu sayəsində baş verir. Məsələn, informasiyanın ölçülməsi mövzusunu keçərkən şagirdlərə belə bir suallarla müraciət etmək olar:

- İnformasiyanın miqdarı 1 bitdən kiçik ola bilərmi?
- Əgər bir simvol 1 baytla ölçülərsə, onda bəs 1 bitlə nə ölçülür? Axı hərfin səkkizdə birini bitlə ölçmək mümkün deyil.

Sonra isə evristik metodla problemin həlli tapılır.

Proqramlaşdırılmış təlim metodu kompüterin

yaddaşında və ya proqramda qabaqcadan tərtib edilmiş materiala əsaslanır.

İnformatika dərslərində tətbiq edilən metodların bəzi cəhətlərin qeyd edək. Təlimin ilk illərində klaviatura və mausla işi öyrədərkən reproduktiv metodlardan istifadə etmək səmərəlidir. Müəllim şagirdlərin hər birinə yaxınlaşaraq onlara əllərini düzgün qoymağı öyrətməlidir. Bu zaman müəllim lokal şəbəkə vasitəsilə şagirdlərin hər birinin işinə nəzarət edə bilər və ya proyektorla öz işini nümayiş etdirər.

İnformatikadan təlim metodlarının səmərəli seçilməsi bir sıra şərtlərdən asılıdır – müəllimin nəzəri və praktik hazırlılığı, şagirdlərin real dərkəmə qabiliyyəti, mövcud əyani vəsait, texniki avadanlıqlar, materialın öyrənilməsinə ayrılan vaxt və s.